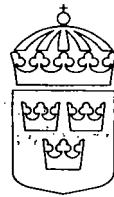

Regeringens proposition

1991/92:26

om ändring i lagen (1976:661) om
immunitet och privilegier i vissa fall

Prop.
1991/92:26

Regeringen föreslår riksdagen att anta det förslag som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 17 oktober 1991.

På regeringens vägnar

Carl Bildt

Ulf Dinkelspiel

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att lagen om immunitet och privilegier ändras så att bl.a. medlemmar av sådana utvärderingsgrupper inom ESK-proceduren som upprättats enligt Wiendokumentet den 17 november 1990 åtnjuter diplomatisk immunitet och privilegier.

Lag om ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall

Härigenom föreskrivs att 2 a § lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

En främmande stats observatörer och inspektörer som utövar uppdrag som avses i dokumentet den 19 september 1986 från Stockholmskonferensen om förtroende- och säkerhets-skapande åtgärder och nedrustning i Europa samt deras medföljande familjemedlemmar skall, under den tid uppdraget varar, åtnjuta den immunitet och de privilegier som enligt 2 § tillkommer diplomatiska företrädare och deras familjer.

Biträdande personal till de inspektörer som avses i första stycket skall, under den tid uppdraget varar, åtnjuta den immunitet och de privilegier som enligt 2 § tillkommer en beskicknings administrativa och tekniska personal eller dess tjänstepersonal.

*Föreslagen lydelse*2 a §²

En främmande stats observatörer, inspektörer och medlemmar av en utvärderingsgrupp som utövar uppdrag som avses i dokumentet den 17 november 1990 från Wienförhandlingen om förtroende- och säkerhets-skapande åtgärder i Europa samt deras medföljande familjemedlemmar skall, under den tid uppdraget varar, åtnjuta den immunitet och de privilegier som enligt 2 § tillkommer diplomatiska företrädare och deras familjer.

Biträdande personal till de inspektörer och medlemmar av en utvärderingsgrupp som avses i första stycket skall, under den tid uppdraget varar, åtnjuta den immunitet och de privilegier som enligt 2 § tillkommer en beskicknings administrativa och tekniska personal eller dess tjänstepersonal.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1992.

¹ Lagen omtryckt 1987:341.

² Senaste lydelse 1988:1247.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 17 oktober 1991

Närvarande: statsministern Bildt, ordförande, och statsråden B. Westerberg, Friggebo, Johansson, Laurén, Hörnlund, Olsson, Dinkelspiel, Thurdin, Hellsvik, Wibble, Björck, Davidsson, Könberg, Odell, Lundgren, Unckel, P. Westerberg, Ask

Föredragande: statsrådet Dinkelspiel

Proposition om ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall

1 Inledning

Konferensen om säkerhet och samarbete i Europa (ESK) avslutades den 1 augusti 1975 med att en slutakt, det s.k. Helsingforsdokumentet, undertecknades. Slutakten behandlar bl.a. frågor som rör vissa förtroendeskapande åtgärder, dvs. åtgärder som är avsedda att minska faran för väpnade konflikter genom att främja öppenhet och motverka risken för missförstånd och felbedömningar. Slutakten innehåller även bestämmelser om att staterna fortsättningsvis skall anordna uppföljningsmöten för att dels granska efterlevnaden av slutaktens bestämmelser, dels studera frågan hur staterna kan förbättra säkerheten och främja samarbete och avspänning. Uppföljningsmöten har hållits i Belgrad (1977-1978), Madrid (1980-1983) och Wien (1986-1989). Vid uppföljningsmötet i Madrid bestämdes att en konferens skulle hållas om förtroende- och säkerhetsskapande åtgärder och nedrustning i Europa.

Konferensens första fas ägde rum i Stockholm (1984-1986) och resulterade i 1986 års Stockholmsdokument. I dokumentet anges bl.a. att de observatörer och inspektörer samt biträdande personal till inspektörerna som inbjudits från andra ESK-stater under sina uppdrag skall åtnjuta immunitet och privilegier enligt 1961 års Wienkonvention om diplomatiska förbindelser.

Vid det ovannämnda uppföljningsmötet i Wien överenskoms att en förhandling skulle äga rum i Wien i syfte att utveckla de resultat i fråga om förtroende- och säkerhetsskapande åtgärder som redan uppnåtts vid Stockholmskonferensen. Denna förhandling inleddes i mars 1989 och resulterade i dokumentet den 17 november 1990 (Wiendokumentet). Wiendokumentet är liksom Stockholmsdokumentet politiskt bindande (punkt 157).

Regeringen har med anledning av Wiendokumentet utfärdat förordningen (1991:1256) om utbyte av militär information mellan stater m.m. (jfr regeringens förordningsmotiv 1991:6).

Prop. 1991/92:26

2 Föredraganden

2.1 Bakgrund

Wiendokumentet ersätter i stor utsträckning 1986 års Stockholmsdokument. I vissa delar, som saknar betydelse i detta sammanhang, gäller det senare dokumentet dock alltså (jfr punkterna 5 och 8 i Wiendokumentet). Bestämmelserna som anger att observatörer samt inspektörer och deras biträdande personal skall åtnjuta diplomatisk immunitet och privilegier (punkterna 51 och 85 i Stockholmsdokumentet) återfinns i punkterna 58 och 97 i Wiendokumentet i oförändrad lydelse:

58. Observatörerna skall under sina uppdrag tillerkännas de privilegier och den immunitet som medges diplomatiska representanter enligt Wienkonventionen om diplomatiska förbindelser.

97. Inspektörerna och, om detta är tillämpligt, biträdande personal skall under sitt uppdrag åtnjuta privilegier och immunitet enligt Wienkonventionen om diplomatiska förbindelser.

Även om Wiendokumentet till stora delar är identiskt med Stockholmsdokumentet innehåller det vissa nya bestämmelser som t.ex. om utbyte av militär information och kontroll därav. En ESK-stat kan således under återopande av Wiendokumentet hos en annan ESK-stat begära att få göra en utvärdering av lämnad information genom besök vid ett visst militärt förband, dvs. ett slags stickprovskontroll. Deltagande stater åtar sig att på begäran ta emot ett visst antal utvärderingsbesök. Antalet besök är kvoterat i förhållande till storleken på den mottagande statens militära styrkor. Besöken utförs av utvärderingsgrupper. En utvärderingsgrupp får bestå av två medlemmar och får åtföljas av en tolk som biträdande personal (punkterna 114 och 129). I punkten 130 anges att medlemmar av utvärderingsgruppen och en ev. tolk under sina uppdrag skall åtnjuta immunitet och privilegier enligt Wienkonventionen om diplomatiska förbindelser. Punkten har följande lydelse:

130. Gruppens medlemmar, och om detta är tillämpligt, biträdande personal skall under sitt uppdrag åtnjuta privilegier och immunitet enligt Wienkonventionen om diplomatiska förbindelser.

Det finns inte någon bestämmelse i svensk lagstiftning som reglerar immunitet och privilegier för medlemmar av en utvärderingsgrupp samt medlemmarnas biträdande personal. Wienkonventionen om diplomatiska förbindelser från år 1961 (SÖ 1967:1) har såvitt gäller konventionens bestämmelser om immunitet och privilegier införlivats med svensk lagstiftning genom lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall. Dessa bestämmelser avser emellertid enbart de personkategorier som nämns i konventionen.

För att Sverige skulle uppfylla de krav som ställdes enligt 1986 års Stockholmsdokument gjordes en ändring i 1976 års lag så att observatörer och inspektörer samt biträdande personal till inspektörerna tillförsäkras immunitet och privilegier i enlighet med 1986 års dokument (SFS 1988:1247).

3 Överväganden och förslag

Mitt förslag: Lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall ändras så att medlemmar av en utvärderingsgrupp och biträdande personal inom ESK-proceduren tillförsäkras immunitet och privilegier i enlighet med dokumentet den 17 november 1990 från Wienförhandlingen om förtroende- och säkerhetsskapande åtgärder i Europa. I samband därmed ändras hänvisningen i 2 a § nämnda lag till 1986 års Stockholmsdokument till att avse 1990 års Wiendokument.

Skälen för mitt förslag: Som jag har nämnt innehåller svensk lagstiftning inte någon bestämmelse om immunitet och privilegier som omfattar de i Wiendokumentet nämnda medlemmarna av en utvärderingsgrupp samt deras biträdande personal. Då det gällde att skapa förutsättningar för att genomföra de ovannämnda bestämmelserna i 1986 års Stockholmsdokument övervägdes olika alternativ och lagtekniska lösningar (se prop. 1988/89:38 s. 7-11). Den lösning som då valdes var att föra in bestämmelserna om immunitet och privilegier för de berörda personkategorierna i 1976 års lag. Enligt min mening är det lämpligt att förfara på samma sätt när nu punkt 130 i 1990 års Wiendokument skall genomföras.

4 Upprättat lagförslag

I enlighet med det anförda har inom utrikesdepartementet upprättats förslag till lag om ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall.

Den föreslagna lagändringen är av sådan beskaffenhet att det skulle sakna betydelse att höra lagrådet.

5 Specialmotivering

2 a §

Paragrafens *första stycke* ändras så att hänvisning i stället görs till dokumentet den 17 november 1990 från Wienförhandlingen om förtroende- och säkerhetsskapande åtgärder i Europa. Detta innebär inte någon ändring i fråga om vad som gäller redan i dag för observatörer och inspektörer. I tillägg till detta anges i stycket att medlemmarna av en utvärderingsgrupp skall tillerkännas den immunitet och de privilegier som tillkommer en diplomatisk företrädare enligt 1961 års Wienkonvention om diplomatiska förbindelser. Enligt Wiendokumentet skall dessa förmåner åtnjutas under deras uppdrag ("during their mission"). Med detta uttryck måste förstås att förmånerna skall åtnjutas under den tid uppdraget varar (24 timmar per dygn) och inte enbart under den tid då vederbörande utövar uppdraget.

Uppdraget för medlemmarna anses påbörjat då de anländer till Sverige och varar till dess de lämnar landet. Enligt punkt 131 i Wiendokumentet skall utvärderingsbesöket genomföras under loppet av en arbetsdag och avslutas inom 12 timmar.

Medlemmarna av en utvärderingsgrupp skall tillerkännas samma immunitet och privilegier som tillkommer diplomatiska företrädare enligt 1961 års Wienkonvention. De förmåner som tillkommer vissa av en diplomats familjemedlemmar får anses vara förmåner som direkt eller indirekt tillkommer den diplomatiska företrädaren. Mot denna bakgrund har det ansetts skäligt att låta medföljande familjemedlemmar till medlemmar av en utvärderingsgrupp åtnjuta förmåner enligt Wienkonventionen och de villkor som anges i denna. Enligt bestämmelsens nuvarande lydelse gäller detta redan för observatörer (punkt 58) och inspektörer (punkt 97), se prop. 1988/89:38 s. 11. Det är lämpligt att samma förmån gäller beträffande den nu aktuella personkategorin.

I paragrafens *andra stycke* regleras den biträdande personalens förmåner. Enligt punkten 129 i Wiendokumentet kan en tolk medfölja medlemmarna av en utvärderingsgrupp som biträdande personal. Tolken skall tillerkännas den immunitet och de privilegier som tillkommer den administrativa och tekniska personalen enligt 1961 års Wienkonvention. Det bör noteras att bestämmelsen inte avser att utsträcka immuniteten och privilegierna till familjemedlemmar som följer med denna personkategori. Detta framgår av den utformning som första resp. andra styckena har getts. Det har ansetts föra för långt att låta familjemedlemmar till medföljande tolk omfattas av regleringen. En så vidsträckt förpliktelse kan inte heller anses följa av Wiendokumentet.

6 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen förslår riksdagen att

anta förslaget till lag om ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall.

7 Beslut

Prop. 1991/92:26

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta det förslag som föredraganden har lagt fram.

